

Postępowanie z poszkodowanymi ptakami

Wszystkie gatunki ptaków żyjące w naszym kraju objęte są ochroną prawną w oparciu o ustawę o ochronie przyrody, prawo łowieckie, ustawę o ochronie zwierząt oraz Dyrektywę Ptasią UE. Wynika z tego np. zakaz ich zabijania, łapania i przetrzymywania a także szczególnie często naruszany zakaz likwidowania miejsc umożliwiających gniazdowanie ptaków.

W mieście często zdarza się znaleźć ptaka wymagającego pomocy. Są to osobniki chore lub ranne np. w wyniku kolizji drogowych, zderzeń z dużymi powierzchniami przezroczystymi oraz liniami energetycznymi. Poszkodowane ptaki najczęściej nie chcą pobierać pokarmu, nie należy ich karmić i poić „na siłę”.

W przypadku znalezienia takiego ptaka należy opiekę nad nim powierzyć specjalistom. Delikatnie i ostrożnie umieścić go w odpowiednim pojemniku (np. pudło kartonowe), a następnie zgłosić do wyspecjalizowanej jednostki:

- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie tel. 12 6198120, 12 6198121
- Firma „KABAN” - Maciej Lesiak w Krakowie tel. 508 612 529.

Do ptaków również wymagających pomocy należą pisklęta wypadłe z gniazd. W wielu przypadkach najwłaściwszym postępowaniem w stosunku do podrośniętych piskląt, które przedwcześnie opuściły gniazdo, jest umieszczenie ich możliwie wysoko na gałęzi w miejscu znalezienia.

Uciążliwości i korzyści wspólnego sąsiedztwa

Populacje ptaków w miastach osiągają często niezwykle wysokie liczebności, znacznie przekraczające zagęszczenie w ich pierwotnych środowiskach, np. populacja gołębi miejskich liczy w Krakowie kilkadziesiąt tysięcy osobników. Rodzić to może wiele konfliktów i uciążliwości, związanych przede wszystkim z utrzymaniem czystości. Odchody gołębi zanieczyszczają budynki, a nawet niszczą elewacje zabytkowych budynków. Należy jednak pamiętać, że populacja gołębi, od wieków związana z zabytkowymi, historycznymi budynkami Krakowa, jest nie tylko jednym z elementów miejskiego ekosystemu, lecz stała się również częścią kultury i historii miasta, przyczyniając się do jego niepowtarzalnego charakteru. Również wielotysięczne gromady ptaków (szpaki, kawki, gawrony) nocujące często w parkach miejskich postrzegane bywają niekiedy jako znaczna uciążliwość. Przede wszystkim jednak ptaki przyczyniają się znacząco do poprawy warunków życia mieszkańców miast: owadożerne jerzyki patrolują niebo w pogoni za komarami i meszkami, sokoły, pustułki za dnia, a puszczyki nocą, redukują liczebność gryzoni, natomiast drobne sikory razem z dzięciołami przeczesują korony drzew w poszukiwaniu uszkadzających je owadów. Możliwość obserwowania ptaków, słuchania ich śpiewu stanowi przeciwwagę dla zgiełku i tumultu współczesnych metropolii wpływając na lepsze samopoczucie mieszkańców miast.

Choroby przenoszone przez ptaki

Ptaki mogą być źródłem bezpośredniego zagrożenia dla człowieka. Przenosić mogą wiele niebezpiecznych chorób (jak np. „ptasia grypa”). Wiele swoistych dla ptaków pasożytów może być również groźne dla nas. Są nimi przede wszystkim roztocza gniazdowe i pasożyty zewnętrzne (ektopasożyty), ze słynnymi obrzeżkami polskimi, które zaatakowały niegdyś hejnalistę na Wieży Mariackiej w Krakowie. U wielu osób występuje również silny odczyn alergiczny na odchody ptasie i tzw. „puder ptasi”. Jednak możliwość obserwowania ptaków w miastach, ich barwnego upierzenia i słuchania śpiewu stanowi przeciwwagę dla zgiełku i tumultu współczesnych metropolii, umilają one życie ludziom wpływając na ich lepsze samopoczucie.

Jak pomóc ptakom w mieście

- Obserwujemy ptaki pamiętając, aby nie zakłócać ich spokoju!
- Chrońmy naturalny charakter środowiska w naszym otoczeniu: zachowujemy gęste, rozłożyste krzewy, oczka wodne i inne tereny podmokłe, część ogrodu utrzymujemy w możliwie naturalnym, „dzikim” charakterze!
- Zachowujemy i powiększamy ilość miejsc lęgowych dla ptaków poprzez prawidłowe wywieszanie budek, ochronę dziuplastych drzew, zachowanie otworów w budynkach!
- W razie zauważenia zagrożeń dla ptaków zgłaszajmy je do Straży Miejskiej, Policji i służb ochrony przyrody!

URZĄD MIASTA KRAKOWA
WYDZIAŁ KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA,
Referat Przyrody, Rolnictwa, Leśnictwa i Zwierząt
Os. Zgody 2, 31-949 Kraków
tel. 12 6168886, fax 12 6168891
www.krakow.pl
e-mail: ws@um.krakow.pl

POLSKI ZWIĄZEK ŁOWIECKI
ZARZĄD OKRĘGOWY W KRAKOWIE
30-427 Kraków, ul. Żywiecka 12
tel. 12 6342534, fax 12 2520395
www.pzl.krakow.pl e-mail: zo.krakow@pzlow.pl

OPRACOWANIE:
Zbigniew Bonczar, Tomasz Ciepły, Janusz Malawski, Krzysztof Szpetkowski - EMC Group

Autorzy fotografii:
P. Barszcz, Z. Bonczar, T. Ciepły, J. Malawski, K. Szpetkowski, Wikipedia, Dreamstime.com

PATRONI MEDIALNI:

WWW.KRAKÓW.PL

Dzike zwierzęta w aglomeracji miejskiej Ptaki

Co przyciąga ptaki do miast?

Zwierzęta towarzyszą człowiekowi od tysiącleci. Niektóre z nich bardzo upodobały sobie towarzystwo ludzi. Skłonność ta zwana jest synantropizacją. Do gatunków ptaków, które najwcześniej zdecydowały się nam towarzyszyć zaliczyć można: wróble, kawki, bociany, jaskółki, jerzyki, sroki, szpaki i inne.

Najnowszym przejawem koegzystencji człowieka ze zwierzętami jest wkraczanie zwierząt do nowoczesnych aglomeracji miejskich. Dzisiejsze miasta, w przeciwieństwie do dawnych - średniowiecznych - to ogromne przestrzenie o bardzo zróżnicowanym środowisku, stopniowo zasiedlane przez kolejne gatunki, znajdujące tu nowe środowisko życia.

Zwierzęta korzystają z możliwości schronienia się w pobliżu zabudowań, łagodniejszych warunków klimatycznych na terenie miast a także z pokarmu pozostawianego przez ludzi. Wpływa to na zmniejszenie lęku przed człowiekiem (antropofobia), co przejawia się między innymi skróceniem tzw. „dystansu ucieczki”.

Gatunki leśne znajdują odpowiednie warunki bytowania w parkach miejskich, na cmentarzach i ogrodach. Ptaki związane ze środowiskiem skalnym i wysokogórskim, traktują wysokie budynki, jako jego substytut. Również dla gatunków wodnych miasto może być atrakcyjne. Wody miejskie: rzeki, kanały, stawy, a nawet fontanny to bogata oferta siedliskowa. Miasto, a jak się dzisiaj mówi - ekosystem miejski - jest dla zwierząt przyjazny, również ze względu na warunki klimatyczne w nim panujące, dzięki czemu w aglomeracji krakowskiej spotkać można ponad 100 gatunków ptaków.

Zasiedlanie przez zwierzęta, w tym przez ptaki, aglomeracji miejskich nazywamy synurbizacją. Jest to zjawisko występujące we wszystkich wielkich miastach świata i stale nabierające „rozmachu”. Ptaki je zasiedlające tworzą czasem odrębne populacje, często różniące się zwyczajami od leśnych lub polnych pobratymców. Mówić można nawet o ekotypie miejskim poszczególnych gatunków ptaków (np. kos, grzywacz, pustułka).

Przegląd podstawowych i charakterystycznych gatunków miejskich

Ptaki zamieszkujące budynki i budowle miejskie

gołąb miejski

oknówka

kawka

wróbel

jerzyk

pustułka

Ptaki zadrzewień - mieszkańcy zieleni miejskiej

sroka

gołąb grzywacz

wrona siwa

kos

modraszka

gawron

szpak

puszczyk

Ptaki wodne - zamieszkujące wody miejskie

łabędź niemy

mewa śmieszka

mewa srebrzysta

łyśka

kaczka krzyżówka

Wpływ człowieka na liczebność ptaków miejskich

Zieleń miejska zwykle nie oferuje wystarczającej ilości miejsc lęgowych dla licznej grupy tzw. dziuplaków. Sytuację poprawiają budki lęgowe różnych typów dostosowane do indywidualnych upodobań poszczególnych gatunków. Budki mogą być bardzo małe np. dla sikor, średnie np. dla szpaka i duże np. dla puszczyka.

Prawidłowo skonstruowana budka powinna być corocznie czyszczona w celu usunięcia resztek gniazda i zamieszkujących je pasożytów, przez co ptaki chętnie ponownie zasiedlają taką budkę. Odpowiednia jej konstrukcja powinna zabezpieczać lęg przed dostępem drapieżników. Budkę należy również w prawidłowy sposób umieścić na budynku lub drzewie.

Dla ptaków gnieźdzących się w załomach budynków, często po remontach i ociepleniach znikają odpowiednie miejsca lęgowe i schronienia. Należy w to miejsce instalować odpowiednie budki i skrzynki lęgowe. Jest to ważne dla kawek, pustulek, a szczególnie jerzyków, dla których miasta stały się podstawowym miejscem występowania. Ochrona populacji miejskich tych gatunków, powinna być realizowana w głównej mierze poprzez ochronę ich miejsc gniazdowania – przede wszystkim różnego rodzaju nisz i otworów w budynkach. To działanie niezbędne dla zachowania gatunku w jego całym polskim, a nawet europejskim zasięgu.

Chociaż trudno wyobrazić sobie rezygnację z dokarmiania ptaków, będącego bardzo powszechnym zwyczajem mieszkańców miast na całym świecie, to jednak należy pamiętać, że dokarmianie zwierząt uzależnia je od ludzi i niesie ze sobą niebezpieczeństwo związane z zaburzaniem ich naturalnych form aktywności, np. wędrówek.

Jeżeli już decydujemy się na dokarmianie ptaków, powinniśmy robić to jedynie w okresie najtrudniejszych warunków atmosferycznych, następnie konsekwentnie kontynuując, aż do okresu wiosennego, a wykładany pokarm powinien być świeży i dostosowany do upodobań ptaków (np. sikora - nasiona słonecznika, niesolona słonina; gołąb, kaczka, łabędź - ziarna zbóż; kos - owoce). Niewłaściwe dokarmianie np. spleśniałym chlebem, jak też pozostawienie ptaków przyzwyczajonych do dokarmiania z pustym karmnikiem, spowodować może ich znaczną śmiertelność.

Konieczne jest też zapewnianie ptakom w okresie upałów dostępu do wody, szczególnie poprzez tworzenie oczek wodnych i innego rodzaju niewielkich zbiorników o charakterze w miarę zbliżonym do naturalnego.

Pomoc ptakom miejskim stanowią również systemy zabezpieczeń przed drapieżnikami (kot, kuna). Mogą to być np. odpowiednie opaski na drzewach uniemożliwiające wspinanie się po pniach i rabowanie gniazd. Właściciele kotów powinni unikać wypuszczania ich o świcie i zmierzchu, zalecane jest także zakładanie odbaskowych obroży lub dzwoneczków.

W miastach realizowane są również programy restytucji zagrożonych gatunków ptaków. W Krakowie od 2000 roku prowadzona jest akcja wsiedlania niezwykle rzadkich ptaków - sokołów wędrownych, które od jakiegoś czasu można zaobserwować w rejonie zabytkowego centrum miasta.